ƏSRİN İMAMI, YAXUD AY İŞIĞINDA MƏKTUB

(dini-tarixi araşdırma)

Rövşən NOVRUZOĞLU

(Əvvəli ötən saylarımızda)

- Mən onu deyə bilmərəm - yuxuyozan pıçıldadı. Amma bunu bilirəm ki, Allah hökmdar sarayını üzümüzə gələn birinci gecədə dağıdıb, viran qoyacaq. Hərçənd Sizin yəhudi münəccimləriniz bunu inkar edir, necə ki, İmam Əliyyən Nəğini inkar edirlər.

Yuxuyozanın danışdıqları Bağdad hökmdarı Mövlud ibn Yasərin arvadının iliyinədək işlədi. Sən - dedi və hiddətləndi - sən yuxuyozansan, yoxsa Allahın elçisi? Bağdad bizimdir - əlavə elədi. Bütöv İraq torpağı hələki Mövlud ibn Yasərin itaətindədir. Bayrağımızı heç kəs qopara bilməz. Biz İmam Əliyyən Nəği üçün qurmadıq bu hakimiyyəti.

- O İmamdır, xanım-yuxuyozan sərt bir görkəm aldı. İraq camaatı onun arxasınca gedir, əlavə elədi.

- Dövlətimizin bölünməsini istəyir? - soruşdu. Deyir ki, yəni dövlətimizdən pay verək? - əlavə elədi.

- Xeyr, xanım... o dövlət və yaxud hakimiyyət istəmir - yuxuyozanın bu ara sifəti qızardı.

- Onda, bəs nə istəyir? - hökmdar xanımı yenə soruşdu.

- Xanım yuxuyozanın səsini eşitdi. O hökmdardan mərhəmət və sevgi istəyir - dedi.

Hökmdar xanım bu ara dayanıb, bir müddət yuxuyozana tamaşa etdi.

- İraq xalqı ədalətə möhtacdır, xanım - yuxuyozan dedi, Bağdadda haqq nazilib - əlavə elədi. Hökmdar Mövlud ibn Yasər biz müsəlmanları ləyaqətsiz edib. Ölüm ucuzlaşıb, qiymətimiz, dəyərimiz itib. Bizimlə it arasında elə bir fərq yoxdur, xanım... Çoxumuz kəfənsiz basdırılır. Amma acından ölən məmləkətdə yaşayı-rıq.

Hökmdar arvadı xanım Hüsniyyə Camal gördü ki, yuxuyozan dil boğaza qoymadan danışır... O, hiddətlənmişdi.

- Yaxşı, Süleymanın nəvəsi, yaxşı. Mən - hökmdar xanımı pıçıldadı - bütün bunlarla şəxsən özüm məşğul olacam, özüm.

- İmamın qəlbini qırmısız... onun ürəyinə xal salmısız, xanım. Mən cəsarət edirəm... amma məcburam, xanım. Hökmdarın bayırdan xəbəri yoxdur. Ləyaqətsiz, şərəfsiz işlər çoxalıb. Ürəksiz adamların sayı-hesabı bilinmir... Bağdad əldən gedir-yuxuyozan Süleymanın lap zəif səsini eşitdi. Və bu zaman hökmdar xanımı bu zəif səsə... dik atıldı. Yuxuyozan getmişdi. Tələm-tələsik saraydan çıxmışdı.

Hökmdar Mövlud ibn Yasərin dəli olması xəbəri hələlik saraydan kənar çıxmamışdı.

...İmam Əliyyən-Nəğinin balaca, darısqal həyətində ilk nəzərə çarpan cərgə ilə düzülən qarışqa idi. Qarışqa dəstəsi dəyirmanın ziyilli daşları arasından salamat çıxan arpa dənəsini ehmalca yerdən qaldırdı. Qarışqalar İmamın əyləşdiyi daş kötüyün dibində toxtayır və sonra burulub, yerin dərinliyinədək gedib-çıxan balaca deşiyə girib, gözdən itirdi. Bu gözəl mənzərəyə maraq və həvəslə tamaşa edən İmam Əliyyən-Nəği üçün irəlidəki günlərlə bağlı çox mətləblər agah idi. Məsələn o, bilirdi ki, bir neçə saat ötəcək. Bağdadda heç kəsin bilmədiyi çox ağır bir xəstəlik baş alıb, gedəcək. Epidemiya başlayacaqdı. İnsanlara hücuma keçən bu epidemiyanın hələlik adı yox idi. Başə verəcək bu fəlakətdə birinci qırılan qarışqalar olacaq.

İmam deyirdi: "...Məmləkətə girən vəbanı birinci qarışqalar qəbul edir. O, vəbanı kirpi ilanı yeyən kimi yeyib, axırına çıxır, dayanmır. Vəba qarışqadan çox qorxar. Elə bütün bunlara görə də qarışqa dəstəsi Dəclənin on addımlığında qərar tutan İmam Əliyyən-Nəğinin həyət-bacasını dövrəyə almışdı, sanki divarlara suvanmışdı.

İmam üçün bütün bunların ilahi işarəsi var idi. O, bir tərəfə çəkilib, dizlərini yerə qoydu. Üzünü qibləyə tutub, əllərini göyə qaldırdı.

- Əllərimi mərhəmət sahibi olan Böyük və Müqəddəs Tanrıya, yeri-göyü xəlq edənə açıb, yalvarıram. Külli İrağı xilas et, Allahım. Qapının ağzındakı, çəpərin arxasındakı bəlanı dəf et, Allahım... Mən demirəm Bağdad hökmdarı Mövlud ibn Yasərin günahlarından keç... Mən bunu istəmirəm. Amma məcburam Allahım. Sən mənə öyrətdin. Ölkənin idarə olunmasını yan-yörədəkilərin öhdəsinə buraxan hökmdar taxtdan tez düşər. Sən mənə başa saldın: - Düşmənlərinizi əfv edin, ancaq onların adlarını unutmayın. Mən və nəslim onu unutmaz. Zülmü unutmazlar. Amma biz ölürük.

...Gecədən xeyli keçmişdi. İmam bunu da gördü ki, Ay işığında Fərat və Dəclə çaylarını sanki girov götürən Vəba tüğyan edirdi. O dəstə-dəstə çay sularının köpüklərində sahilə çıxır, dərhal da torpağa höpub, gözdən itirdi.

Ay tutulanda, İmama vəh gəldi ki, artıq Bağdadda epidemiya başlayıb. Vəba bütün qapıları döyməyə başlayıb. İmam Dəclə çayının sahilindəki balaca, üstü boz təpəyə qalxıb, əhli-halından xəbərsiz ağladı. Bu onun tarixdə həmişə Allahla öz arasında bir vasitəçi olub. O yəqin etdi ki, Allah-Təala artıq onu eşitmək istəmir. Bütün bunlar onun qəddini əymişdi. İmam Əliyyən Nəği imamlar içərisində yeganə imam idi ki, Allah onunla göz yaşı vasitəsilə körpü qururdu, danışırdı. Amma bu dəfə danışmadı...

Adamlar dəstə-dəstə dəvə dərisindən çəkilmiş qavallara döyəcləyir, hay-harayla Fərat və Dəclə çaylarının sahillərinə doğru gedirdilər. Onlar Allaha yalvarmaq üçün gedirdilər. Amma gec idi. Allah dəyəsən öz yaratdığından üz döndərmişdi...

Sonra İmam istədi Allaha yalvarmaq üçün qalxdığı təpədən enib, onu gözləyən adamlara qoşulsun. Amma enə bilmədi. Gördü ki, təpənin aşağısınadək uzanan ensiz torpaq yoladək dörd bir yanı qarışqadır. Hər tərəfi, yol-yolağı qarışqalar bağlamışdı. O, nə irəli addım ata bildi, nə də geri... Allahın bu möcüzəsi İmam Əliyyən Nəğiyə başa saldı ki, sən yenidən təpəyə qalx. Qarışqalar çəkilib, yol verəcəklər. Yenidən Allaha yalvar... dualarına qayıt.

İmam Əliyyən Nəqi yenidən geriyə döndü. Bir neçə addım qalxıb, Təpənin ən uca yerində ayaq saxladı. Qarışqalar onun yolundan çəkilib, dayanmışdılar. Onu da gördü ki, rəngi tünd yaşıl qarışqa topası onun çiyinlərində oturub. O, heç vaxt tünd yaşıl rəngli qarışqa görməmişdi... Qarışqalar da onunla birgə Allaha tərəf dayanıb, dua etdilər.

Allaha əl açdı ki, yeri-göyü başına götürən, vəbadan xilas olsunlar...

Bağdadda vəbadan birinci ölüm xəbəri hökmdar sarayından gəldi. Hökmdar Mövlud ibn Yasər Vəba xəstəliyinə tutulmuşdu. Hökmdar sarayında adamlar birinə dəymişdi. Saray boşalırdı. Saray xidmətçiləri ailələrini, övladlarını götürüb, Bağdaddan çıxırdılar. Amma hara?..

* * *

...Vatikana hakimiyyət başına gələn II Klimentin (1046-1047) təklifi ilə İmam Əliyyən Nəğinin adı ilə bağlı 25-ci "Məxfi Qovluq" açıldı. XIV İohannın (983-984) bir illik hakimiyyəti dövründə yaradılmış "Vatikan Şurası" imamla bağlı materialları yenidən nəzərdən keçirtdi. Bu materiallar məxfilik prinsipilə bağlı çox ciddi nəzarətdə idi. İmamın həyat və fəaliyyətilə bağlı qədim əl yazıları... Məkkə və Mədinədən, İraqdan, İran və Suriyadan... qeyb olunmuş, tanınmış adamların siyahısı... Şeytanla bilavasitə qohumluq əlaqələri... Şəxsən üstündə İmamım adı yazılan və göydən gələn, üstündə müxtəlif yazılar, şəkillər, cizgilər, çalın-çarpaz xətlər olan daş parçaları (şübhəsiz meteorlar) hələ də oxunmamış qalırdı. Göydən gələn rəngli daş parçaları sirr olaraq "Vatikan Şurası"nı çox düşündürürdü. Üstündə qarışqa olan rəngli daş parçaları İmam Əliyyən-Nəğinin Allah tərəfindən göndərilən möcüzəsi idi. II Kliment qovluqdakı sirləri oxuya bilmədi. Ölüm onun həyatını yarımçıq saxladı. O, 1047-ci ildə vəfat etdi. İmam Əliyyən-Nəğilə bağlı "Məxfi Qovluq" yenidən bağlandı.

Lakin İmam Əliyyən-Nəğinin məxfi qovluğu tamam bağlanmadı. 1227-ci ildə IX Qriqoriy Vaətikana başçı seçiləndə ilk iş gününü Vatikanın bağlı sandıqlarından başladı. İmam Əliyyən-Nəğinin qovluğunda toplanmış sənədlər arasında o vaxt, yəni 255-ci hicri ilində İraq, Suriya, İran, Türkiyə, Misir, Azərbaycan ərazilərindən qeyb olunmuş, itmiş 110 nəfərin adı olan, imzası olan adamların haqqında ilk məlumatlar var idi.

Vatikan başçısı IX Qriqoriy imamın qovluğunu öpüb, gözünün üstünə qoydu. Əvvəlki kimi qovluğu sinəsinə sıxıb, dayandı. "Ya Allah" - pıçıldadı və bir müddət sakit bir görkəmdə özünü tənzimlədi. Vatikan rəhbəri İmam Əliyyən-Nəğinin qovluğundakı üstündə on üç möhtəşəm nəslin möhürü olan vərəqləri bir-bir nəzərdən keçirib, oxumağa çalışdı. O, qədim ərəb dilini bildiyindən və bu dildə sərbəst danışdığından...bütün bunlar onun üçün elə bir çətinlik yaratmırdı. IX Qriqoriy həm də dövrünün ən güclü zehnə malik, ziyalılardan biri, din xadimi idi. O, uzun illərdən bəri Aristotelin qadağan olunmuş əsərlərinə vurulan zəncirləri qırıb, qadağaları götürdü. 1228-ci ilin əvvəllərində "Vatikan Şurası"nda cəmlənmiş din xadimlərindən beş nəfəri Müsəlman dünyasının imamı olan İmam Əliyyən Nəğinin adı ilə əsrlərdən bəri möhürlənmiş qovluğu açmaqdan imtina etdi. Vatikan din xadimləri "Məxvi qovluqda" saxlanılan "Allaha yaxın yerdə yaşamaq üçün yeni bir anlayış (yəni-yeni bir strategiya) sənədin gizli müzakirəsini qanundan kənar hesab etdilər.

İmam Əliyyən-Nəği iddia edirdi: "...Bütün ədalətli yerlər Allaha yaxın olan bir yerdir. O yerin Allah qarşısında irisi, xırdası olmur... Cəhd elə o yerə çıx. Cəhd elə o yerə yaxın dur və yaxud o yerdə dayan. Onda sən Allahı görərsən, Allahı bir anlığa sevərsən..."

Məlumata görə "Orhan həyatının və hakimiyyətinin mənasını Allaha yaxın bir yer seçib yaşamaqda gördü..."

Nə qədər qəribə də olsa İmam Əliyyən Nəğinin adı ilə möhürlənmiş "Məxfi qovluq" hələ də müsəlman dünyasından gizlində saxlanılır. Lakin bu qovluqdakı materiallar həm ABŞ Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsinin, həm İngiltərənin "MK-6"nın Rusiya Fedeprasiyasının Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin, İsrailin "Mossad..." kəşfiyyat mərkəzlərinin Xüsusi Tədqiqat İnstitutları tərəfindən... Allahın "Qeyb dünyası"nı dərk etmək üçün, dünyanın ən ali dəyərlərinə-ədalətə, ləyaqətə, yazılmamış qanunlara sahib olmaq üçün... və bütün bunlardan sonəra yeni strategiyaların, taktiki gedişlərin əldə olunması üçün... İmam Əliyyən-Nəğinin Möhürlənmiş qovluğu vacib olub... Bu proses indi də davam edir... Və yaxud İmamın hazırladığı "Şahı Gül" pereparatı haqqında məlumat verilsə də onun hazırlanması sirr olaraq qalır... Qeydlərə görə bu pereparat qadınlarda sonsuzluğu götürür və ana südünün və onun təmizliyini, saflığını qorumaq üçün... istifadə olunurdu.

Araşdırma materiallarından görünür ki, Vatikan kardinalları qədər öz arxivlərini çox ciddi şəkildə qoruyan ikinci bir dövlət yoxdur. İslam dünyasının xüsusən imamlarını araşdıran, öyrənən, tədqiq edən, Məxfi qaydada tədqiqatlarını aparan Vatikanın "Xüsusi İdarə"si yaradıldı. Və bu idarə arxivə soxulmağa cəhd edən (2017-ci ilin məlumatına görə) 170-ə qədər irili-xırdalı tədqiqat sənədlərinə edilən hücumların qarşısını alıb. Şübhəsiz bütün bunlar tədqiqat səhifələrində qeyd olunub. Tədqiqatçı, diplomat milliyyətcə ingilis olan Erik Lebekin fikrincə müsəlman dünyasının imamı olan Əliyyən-Nəğilə bağlı ən ciddi yazışma məktubları və digər sənədlər oğurlanıb. Vatikan arxivlərinə görə İmam Əliyyən-Nəği haqqında 1266 yazılı arayış-məlumat saxlanılır. Birinci məlumat İmam ailəsinə yaxın olan, zəmanəsinin məşhur din xadimi Əbül Həsən Əli ibn Məhəmməd Səmərinin məlumatı kimi çox ciddi şəkildə qorunur. O, qeyd edirdi: "...Allahın adı ilə... On ikinci imam, zamanın sahibi Həzrət Mehdi (ə.s.) həcrətin 255-ci ilində (Miladi tarix 869-cu il) anadan olmuş və Vizans imperatorunun nəvəsi, Məlikə xatunun, (Nərcis xatunun) oğludur. Beş yaşında ikən qeybə çəkilmiş, 69 il ərzində 4 naib vasitəsilə ümmətlə əlaqə saxlayıb..."

Dövlətinin yeni rəhbəri II Adrian hakimiyyət illərində (817-872) isə İmam Əliyyən Nəğinin həyatı və ailəsilə çox ciddi maraqlanmış, onu öyrənməyə cəhd etmişdir. Nəticədə II Adrian 870-ci ilin yayında Bağdada yola düşür... Onun bu səyahətində bir məqsədi var idi: İmam Əliyyən-Nəğini görmək və onunla söhbət etmək idi, ailəsilə təmas qurmaq idi. O, cəhd edirdi ki, İmam Həsən Əsgərini gözlərilə görsün.

Həmin ərəfədə İmam Əliyyən Nəği ailəsini götürərək Dəclə çayının sahilindəki böyük ticarət mərkəzi kimi tanınan Əl-Farus kəndinə, xəttat Zahid ibn Farakın evinə yığışdı.

Əl-Farus kəndi Fərat və Dəclə vadilərindən yüksəkdəki iki yamacın tən arasında idi. İmamın və ailəsinin yığışdığı kənd yaşıllığına görə ətrafdakı ərazilərdən fərqlənirdi. Xurma və alma ağaclarının qalın yarpaqlarının çətirləri sərinlik verirdi. Və bu sərinlik azca külək əsən kimi həyət-bacalara tərəf axırdı.

Cüzəm xəstəliyindən Bağdad nəfəs çəkə bilmirdi. Şəhər dükan-bazarlarına qıfıl vurumuşdu. Xəlifə Mövlud ibn Yasər cüzəm tutduğundan sarayda tənha qalmışdı. Saray tmam-kamal boşalmışdı. Xanım Hüsniyyə Camal ət belində yır-yığış edib, hay-harayla şəhərdən çıxmışdı. Onun yerini bilən olmamışdı. Ən maraqlısı bu idi ki, hamilə idi və qarnındakı uşağın məhz oğlan uşağı olacağını da yəqin etmişdi.

Əslində, onu bu qənaətə gördüyü yuxu gətirib, çıxarmışdı.

Hava qaralanda Xəlifə sarayda qışqırıb, haray salırdı və birdən də səsini yavaşıdıb, özü ilə sual-cavab aparırdı.

- Hə, Xəlifə Mövlud ibn Yasər bəs nə oldu? Özünə Allahın bacısı oğlu deyirdin. Hanı qılıncın, hanı atın, hanı arvadın?..

(Davamı 14-cü səhifədə)

ƏSRİN İMAMI, YAXUD AY İŞIĞINDA MƏKTUB

(dini-tarixi araşdırma)

(Əvvəli 12-ci səhifədə)

Verdiyi yuxulu sualların cavablarını da elə özü verirdi: - Qılınc cüzəmə tutuldu... atımı oğurladılar... arvadım da qoşulub qaçdı.

Amma Xəlifə Mövlud ibn Yasər yalan deyirdi. Arvadı Hüsniyyə Kamal özgə kişisinə qoşulub, qaçmamışdı. Çünki Bağdadda o tanınmış, əsilli-nəsilli kişilərdən birinin - tacir Məsud ibn Səhli nəslindən idi...

Gün əyiləndə Fərat çayının sahillərini qol-boyun edən qara, üstündə tünd gözləri görünən, əyninə ətəyi yer süpürən paltar geyinmiş birisi göründü. O, şabalıdı, gərilmiş atın üstündə əyləşib, kimisə gözləyirdi. On addımlıqda Əl-Farus kəndi idi. Çox qədim tarixi olan bu kəndin üzü qibləyə salınmış üzüm və əncir bağları... sıx budaqları ilə çayın sahillərini gözəlləşdirən zeytunluqlar Əl-Farus yaşayış məntəqəsində məskən salan müsəlmanlara məxsus yaraşığın və gözəlliyin bir parçası idi. Kəndin tən ortasından keçən və bu kəndi iki hissəyə ayıran Fərat keçidi deyilən yolun körpüyə yaxın hissəsində İmam Əliyyən-Nəğinin xəstəliyi bürüdüyünə görə kənddə adamlar seyrəlmişdi.

...Vatikan başçısı II Adrian Bağdaddan öncə, Gəncədə dayanmağı istədi. Onunla yola çıxan dosətları, kardinallar Qara Dənizi keçib, gürcülərin Poti limanında ərazi sayıb-seçilən Qori adlı məşhur bir din xadiminin qonağı oldu. Poti limanın da "Bütün qütbləri xaçı" kimi tanınan müqəddəs Qori Ata II Adriandan Gəncə yolunun xəritəsini istədi və Vatikandan gətirdiyi xəritə ilə tutuşdurdu, sübh açılanadək dua edib, Allahdan etdiyi səfərin sonunadək salamat qalmağı istədi. Gün üzü açılanda Qori Ata gürcü süvarilərilə II Adriani və onu qoruyan kiçik dəstəni xeyir-dua altında Gəncəyədək ötürdü.

Vatikan arxivində saxlanılan sənədlərin birində II Adrianini müşayiət edən və əslən Fələstin ərəblərindən olan Əs-Səat adlı (Əssəat) səyyah "Mənim şəxsi qeydlərim və düşüncələrim" əsərində yazır: "...Biz on gündən sonra Potidən Gəncəyə çatdıq. Gəncənin Qala qapılarının önündə bizi Şeyx Mir Möhsün Seyid Allahyar oğlu adlı bir tanınmış və məşhur müsəlman din xadimi qarıladı. Aman Allah.. bu iki din xadimi necə görüşdülər, biri-birilərinə necə təzim edib, qucaqlaşdılar. Onların görüşü başqa aləm idi. Şeyx Gəncə qapıları önündə Vatikan başçısına üstü qızıldan işlənmiş qədim bir Quran kitabı bağışladı. II Adrian bağışlanmış Quranı bağrına basıb, bir müddət ürəyinin başında saxladı. Sonra müqəddəs kitabı başı üstünə qaldırıb, Gəncə torpağına ayaq basdı..."

Təsvirlərdə qeyd olunur ki, II Adrianın gözəl, nurlu sifəti, tünd maviyə çalan gözləri, işıqlı, ağappaq, üstündə qiymətli daşqaşları olan ətəkləri yer süpürən ağ libası onu bir az da müdrik göstərirdi.

Səyyah davam edərək, yazır: "...Vatikanın başçısı Gəncəyə böyük həvəs və ilhamla girmişdi. Ancaq Gəncə camaatı, varlılar, bəylər... və özlərini xan kimi aparanlar, tanınmış digər din xadimləri II Adrianın pişvazına çıxmışdılar. Bu ona çox pis təsir etmişdi.

Məsələ öncə Şeyx Möhsün Seyid Allahyar oğluna pis təsir etmişdi. O, ətrafında baş verənləri, edilən hörmətsizlikləri anlaya bilmədi.

II Adrian Şeyxin sifətindəki nigarançılıqdan onra dedi: - Şeyx həzrətləri bilsin ki, bütün bunlar mənim üçün adi bir işdir, darıxmağa lüzum yoxdur. Mən ziyarətimi başa vurub, sübh tezdən yola çıxıram. Yolumuz uzaqdır... Aralığa ani də olsa sükut çökdü. Sonra Şeyx soruşdu: Əlahəzət Adrian mənimlə çörəl kəsmək istəmir? Cavabında II Adrian dedi: - müsəlman süfrəsində çörək kəsmək mənim üçün əziz bir nemət olardı... Hər iki din xadimi Abuzər Şamının (bu şamlar sübhədək yanar, lakin az əriyər) işığında gecəni sübhədək söhbət edib, çörək kəsdilər. Süfrə başında Gəncə alilərindən heç kəs yox idi. Şeyx özü idi, bir də iki oğlu...

Səhər açılar-açılmaz, xoruzun birinci banı II Adrianı Şeyxlə qoşalaşıb, Gəncədəki İmamzadənin ziyarətinə çıxdı...

Qırmızı kərpicləri uçub, dağılmış, ensiz cığırlarla dövlətlənmiş, rəngi bilinməz hala düşən ziyarətgah qapıları bir güclü küləyə bənd idi. Şahzadə İbrahimin qəbrinin bir tərəfi çöküb, batmış, torpağın altına girmişdi. Qəbrin ətrafını ot-ələf basmışdı.

Amma qəbrin üstündəki göyərçinlərin sayı bilinmirdi. Bir yandan qovurıdular, o biri yandan uçub qonurdular. Qırmızı kərpici qəbiristan hasarlarının dibində əkilniş qədim armud ağaclarına "İmam ağacları" deyirdilər. Həm də maraqlı idi ki, Şahzadə İbrahimin qəbrinə isti yay aylarında kölgə salan armud ağacları tək olanda bar verməzdi, yanardı. Cüt əkiləndən sonra acaq həm boy atardı, həm də bar verərdi... Bir az aralıda isə nəzir qutusu qoyulmuşdur.

Uçulub, dağılmış imam övladının qəbrinin ağır və miskin görünüşü II Andriana çox pis təsir etmişdi. Şeyx bunu hiss etdiyindən heç nəyin üstünü vurmadı.

...Şeyx həsrətləri qabaqda gedirdi. Arxada isə II Adrian, onun kardinal dostu Felano, sonra süvarilər idi... Şahzadə İbrahimin qəbri köhnə, dağılmış qəbrlərin içərisində itib-batır, görünməz olurdu. Şeyx bir də onda gördü ki, sir-sifəti al qan içərisində olan birisi qəbrə doğru qaçır, ardınca da, hündür, əlində taxta parçası tutmuş bir kişi söyə-söyə dabanqırma irəli şığıyırdı. Qəbrə çatar-çatmaz həmin kişi əlindəki taxta parçası ilə, sifəti qana bələnmiş kişinin başına tutuzdurdu, qışqırdı:

- Köpəyin oğlu, sənin nə həddin var, cibimə girəsən, pulumu oğurlayasan.

Kişi isə, yalvara-yalvara dizlərini yerə qoydu.

- Bu qəbrə and olsun - dedi, mən oğru deyiləm, kişinin ayaqlarını qucaqladı. Mən - dedi, heç nə görməmişəm, Ağa Nemət, görməmişəm.

Adına Ağa Nemət deyilən kişi isə əlindəki taxta parçası ilə qana bələnmiş adamı döyəcləməklə məşğul idi.

- Köpəy oğlu - qışqırdı, sən - dedi, hələ bilmirsən, Ağa Nemət kimdir?..

Döyülmüşə, üz-gözü didilib, tökülmüş, qana bələnmiş kişi, Şahzadə İbrahimin qəbri üstündə dizlərini büküb, qəbrə doğru əyildi. Başını qəbrin üstünə qoyub, hönkürtü vurdu:

- Bu zülmü heç kəs götürməz. Allahım. Zalımların əlində giriftar olduq. Bu zəncirlərdən bizi xilas et İlahi.

Adına Ağa Nemət deyilən və ağzı köpüklənə-köpüklənə danışan kişi əlindəki taxta parçasını istədi bir də qaldırıb vursun, Şeyx irəli çıxdı, onun güclü və damarları çıxmış qolundan yapışdı:

- Ağa Nemət - dedi, səbrin olsun. Qonağımız var. Qürbət eldən gəlib-əlavə elədi və kardinalları və II Adrianı nişan verdi.

Ağa Nemət əl saxladı. Bozarmış sifətini turşudub, pıçıldadı:

- Neynim var - əlavə elədi. Ya Şeyx - əlavə elədi, bu döydüyüm adam müsəlman deyil. Özgə nişanəsi var. Nəyinə gərəkdir...

- Səbrin olsun. Bütün bunlar üçün divan var, cəza var... Allah var, Quran var... Din var, iman var, kişi - Şeyx hiddətləndi. Ağa Nemət əyilib, Şeyxə pıçıldadı: - Şeyx-dedi, sən bu bizdən olmayanları az müdafiə et. Allah onsuz da onu vurub. Özü belə məsləhət görüb. Təpiyi vur, qoy müsəlmanın qarşısında mələsin. Sən üzünü bizə tərəf çevir - əlavə elədi. Bir də, sən bu əyin-başlarında Allahın xoşu gəlməyən işarələri (xaça işarədir) gəzdirən, ruzusuz, çörəksiz adamları bu torpağa az gətir.

Şeyx dayandı, daha danışmadı. Bütün deyilənlər arıq, amma çevikliyilə fərqlənən qıvrımsaq süvari tərcümə edirdi.

- Sən Allahın elçisisən, ya Şeyx - II Adrian dedi və ona bir az toxtaqlıq verdi. Belə məsələləri yola vermək sənin üçün çətin olmaz - əlavə elədi.

Şeyx Həzrətləri isə dinmədi. Gün əyiləndə günorta namazının azanı veriləndə Şahzadə İbrahimin qəbrinin ətrafında adamlar görünməyə başladı. Amma bir az bundan əvvəl başını qəbrin üstünə qoyan və Ağa Nemətin hücumundan qorunmaq istəyən yaşlı kişi tərpənmədi, başını qaldırmadı. Qəbrin üstündəki qan ləkələri ətrafdakıları çaşdırdı. Yığışıb, ehmalca sir-sifəti qana bələnmiş kişini qəbrdən qoparıb, ayırdılar. O, keçinmişdi...

Vatikan başçısı II Adrian ölən kişi üçün təəssüf etdi. Sonra gördü ki, bir dəstə kənd adamı ağlaya-ağlaya, qışqıra-qışqıra ölən kişiyə sarı gəlir. Kişinin arvadı, uşaqları qışqırırdı. Şeyx həyəcanını gizlədə bilmədi. Çünki bütün olanlar onun gözü qarşısında baş vermişdiş...

Kişinin boynundan qırılıb açıq sinəsinə düşmüş xaçına diqqət edən Adrianın sifəti tutuldu. Əyilib bir tərəfi qırılmış xaçı ehmalca götürdü. Şeyx Həzrətlərinə tərəf uzatdı.

- Götür, bunu, Ya Şeyx... - dedi. Sən gördünmü bu ölən xristian nə qışqırırdı? - soruşdu.

- Bilirəm, Adrian Həzrətləri. - Şeyx dedi. O, Antakiya... Antakiya... qışqırırdı. O, Şahzadə İbrahimə sığınmağa gəlirdi... Onu öldürən nemət-dediyin adamın taleyi daha ağır olacaq. Allah onu iki böləcək, ya Şeyx... - Adrian hiddətləndi. Şeyx isə hələ də gözünün yaşı ilə əlləşirdi... Hələ qulaqlarda onun səsi qalmışdı: "...Ey Antakiya əhli... Siz ey elçilər!.. Həqiqətən mən Sizin rəbbinizə iman gətirdim. Məni eşidin. İman gətirməyimə şəhid olun!"

Sonra II Adrian Antakiya haqqında danışdı.

- Sən - dedi, Ya Şeyx, Həbib Nəccar haqqında eşitmisənmi? O, kitabı Şəmiddin Məhəmməd Dəməşqii yazıb. O, yazır ki, Həbib şəhid olduqdan sonra vurulmuş başını sol əliylə yuxarı qaldırdı. Sonra sağ əlinə alaraq, üç gün, üç gecə onun bədəni Antakiyanın küçə və balzarlarında gəzib, dolaşdı. "Mən Cənnətə getdim" - qışqırırdı. (Qeyd: Antakiya Aralıq dənizinin 22 kilometrliyində yerləşir. Oradakı Nəccar adlı dağa isə adamlar bu gün sitayiş edirlər).

...Qəbiristanlığın ətrafında yaşayan adamlar Şeyxin gəlişinə küçəyə çıxdılar. Biri samovar gətirdi, biri tövləsindəki son erkəyini çəkib, onun ayaqları altında kəsmək istədi... Şeyx imkan vermədi.

- Qonağım var - dedi. Adrianı göstərdi - Vatikandan, çox uzaqdan ziyarətə gəlib. Siz süfrə açın. Çay tədarükü görün...

Səyyah Əssəat yazır: "...Bütün bu möcüzəli günlərimiz Gəncədə baş verdi. Mən bu şəhərin göylə kəsişən xətlərini (Mən bunu hələlik aça bilmədim - R.N.) aça bilmədiyim üçün geniş təfsilat verə bilmirəm. Qəbr üstündə vəfat edən adamı kənd adamları götürüb, məscidə apardılar. Gördüm ki, məscidin ayağından kiçik bir çay keçir...

Axşam daha bir ağır hadisə baş verdi. II Adrianın yanında gələn iki süvari dostumuz hansısa ağır bir xəstəlikdən... vəfat etdi. Amma sonradan məlum oldu ki, onların hər ikisini boğarar, öldürmüşdülər... Bu çətin bir məsələ idi. Yerli adamlar Şeyxə etiraz etdilər ki, ölənlər xaçpərəst olduqları üçün müsəlman qəbiristanlığında basdırıla bilməz. Belə olanda Şeyx Həzrətləri onlara belə bir sual verdi:

- Yaxşı, mən Sizi anladım - dedi. Üzünü aranı qızışdıran daha yaşlı nəslin üzvlərinə tutdu. - Siz heç bilirsiz, Bəqi qəbiristanlığında seyidlərin, üləmaların, tanınmış müsəlman din xadimlərinin, imam övladlarının məzarları yanında nə qədər xristian-xaçpərəst alimlər, dövlət adamları dəfn olunub. Aralığa sakitlik çökdü... Onda II Adrian müsəlmanların sübh namazına hazırlaşırdı... Bunu görən camaat lap məəttəl qaldılar. Sübh namazında Şeyx Həzrətlərinin arxasında Vatikan başçısı II Adriandayanıb. "Allahu Əkbər" - çağırırdı... Və namazdan sonra gördülər ki, II Adrian dizlərini qoşa armud ağacının yanında yerə qoyub, dayandı. "Ya Allah" - deyib, müsəlman aləminin V İmamı Məhəmməd Bağır Əleyhissəlamın oğlu Şahzadə İbrahimin məzarına doğru süründü...

II Adrian alnını məzarın üstünə qoyub, qollarını açıb, onu qucaqladı. O, ağlayırdı. Nə isə deyə-deyə ağlayırdı. Bu mənzərə bu günədək bizim din tariximizdə sirr olaraq qalır...

O, dualarından sonra, məzardan ayrıldı. Cibindən yenidən bir ovuc qızıl pul çıxarıb, Şeyx həzrətlərinə verdi: - Siz dedi, bu məzarı bərpa edin, düzəldin. Güman edirəm, Allah günahımızdan keçər...

Vatikandan Gəncəyə ziyarətə gələn II Adrian Şahzadə İbrahiminin məzarından sonra cibindən çıxartdığı kiçik kisənin ipini çəkib, mirvari dənələrini ovcuna sıxdı və üzünü Şeyxə tutdu:

- Şeyx həzrətləri, götür bu pulları - dedi. Sən çox halal adamsan - əlavə etdi. Vaxt, zaman olar, Allah qismət edər, yenə bu yerlərə gələrəm. Şahzadənin qəbrini düzəldin. Mən bura "İmamzadə" adını qoyuram. O, mənim nəslimdəndir. Qan qohumumdur.

II Adrian bütün bunlardan sonra, toxtayıb, nəfəsini dərdi. Siz - üzünü yenidən Şeyxin ətrafındalı adamlara tutdu. Müsəlman dünyasının beşinci İmamı Məhəmməd Bağır Əleyhissəlamı, onun oğlu Şahzadə İbrahimi yaxşı tanımırsız. Çox təəssüflənirəm. Onun bu yerlərə gəlməsi və bu məkanda vəfat etməsi böyük məsələdir, böyük bir xəbərdir... Allah onu bu torpağa müjdə göndərmişdi. Heç kəsin gözləmədiyi bir anda göy guruldadı. Yer-yurd silkələndi. Gəncədə yağış başladı.

II Adrianın "...Böyük bir xəbərdir" deməsinin nəyə işarə olduğunu heç kəs bilmədi... heç. Şeyx Həzrətləri də bilmədi. Amma Adrianın Şahzadə İbrahimlə qohumluq əlaqələri onu tamam çaşdırdı.

Şahzadə İbrahimin Gəncəyə gəlməsi və burada vəfat edərək, dəfn olunması əsrlər boyudur ki, sirr olaraq qalır. Vatikan başçısının Gəncə ziyarəti də müəmmalı olaraq qalırdı. O, Bakıya dönmədi. Yola çıxarkən dəfn etdiyi iki süvarinin başı üstündə dayanıb, onların hər ikisinə dua oxudu. Süvarilərdən biri Şahzadə İbrahimin sol cinahında, o biri isə sağ ciahında idi.

Dünya xristianlarının başçısı Vatikan rəhbəri II Adrian özündən ixtiyarsız, bir neçə dəfə başını Şahzadə İbrahimin məzarı üstünə qoyub, hönkürtü vurdu. Onun səsi, qışqırığı, harayı ətrafı lərzəyə salmışdı.

- Siz çox ağlayırsız Həzrəti Adrian-Şeyx əlini onun çiyninə qoydu.

- Şahzadəni Siz gəncəlilər əzabla öldürüb, ya Şeyx - Adrian pıçıldadı. Şeyx dayandı. Neçə vaxt idi içində baş qaldıran sorğuya cavab axtarırdı. Lap astadan soruşdu:

- Bu işi əsl gəncəlilər etməz Adrian həzrətləri?

- Mən Adrianam - dedi. Bu yerlərə Allahın hökmü ilə gəlmişəm. Daha məndən heç nə soruşma Ya Şeyx - əlavə elədi.

- Sizin qəzəbiniz ağır olur, Adrian həzrətləri - Şeyx dayandı.

Sən bilirsənmi Şahzadə İbrahim nə əzabla öldürülüb? - soruşdu. Özü də o tək olmayıb. Bacısı Xədicə ilə baş götürüb Gəncəyə sığınmaq üçün gəliblər.

Amma Yezidin o vaxt qan qohumları... Şeyx İsa ibn Yezidin fitvası ilə öldürülüblər.

(Davamı var)